

Notitie Bevindingen Grondwateronttrekkingen in beeld krijgen

Datum: November 2024

Voor: Collega's en bestuurders waterschap VV, provincie Gelderland, gemeenten, Vitens, Omgevingsdienst betrokken bij grondwateronttrekkingen.

Van: **Waternetwerk Veluwe - Contactpersonen:**

Waterschap VV: Hedwig van Putten, Marijke Jaarsma;

Provincie Gelderland: Christian de Wit, Teun Spek;

Gemeente Putten: Jan Jaap van den Hoek & Noord-Veluwe Simon Troost;

Waternetwerk Veluwe: Marieke Leentvaar - procestrekker.

Bedoeling notitie: lessen delen en agenderen

Met deze notitie deelt het Waternetwerk Veluwe (zie kader) inzichten en lessen over het beter in beeld krijgen en houden van grondwateronttrekkingen op de Veluwe. Gebaseerd op vragen vanuit de gemeente Putten: Hoe zit het met de onttrekkingen? Wat weten we wel en wat niet? Welke aanpak werkt om de onttrekkingen (vergund, gemeld) beter in beeld te krijgen? Tot hoever willen we als één overheid gaan om wat precies te weten om een zinnige aanpak te kunnen bepalen voor een groter gebied (Veluwe /beheergebied/Gelderland)? In de context van droogte en verdroging, klimaatadaptatie, drinkwater en andere beleidsopgaven en om extern uit te kunnen leggen hoe het zit, wat we doen of juist niet.

Waternetwerk Veluwe?

Het Waternetwerk Veluwe is een informeel ambtelijk en soms bestuurlijk netwerk dat ad hoc concrete actuele vraagstukken (cases) rondom droogte en verdroging bespreekt en doorgrond. Met de intentie het samenspel gemeenten, provincie Gelderland, waterschap Vallei en Veluwe en Vitens een impuls te geven. Aanvullend, concretiserend en verdiepend op reguliere beleidsontwikkelingen en programma's. Het waternetwerk begeeft zich in de zogenaamde tussenruimte. Het initiatief is gestart vanuit de partners van Vallei & Veluwe Klimaatbestendig in 2022. Zie voor meer informatie en cases en activiteiten [de site van Vallei & Veluwe Klimaatbestendig](#).

Onze belangrijkste constatering en lessen die we hierna toelichten zijn:

- 1. Voor de gemeente Putten zijn de (vooral de industriële) grondwateronttrekkingen nu voldoende in beeld.*
- 2. Onttrekkingen in beeld krijgen via registratie van de verwachte vergunningen en meldingen en uitwisseling tussen bevoegde gezagen is waardevol gebleken én arbeidsintensief.*
- 3. Via de vergelijking van de vergunningen (voorkant) en lozingen (achterkant) is een betrouwbaar beeld te krijgen van (industriële) grondwateronttrekkingen.*
- 4. Er zijn genoeg beschikbare knoppen om zicht te houden op onttrekkingen en te bewaken.*
- 5. We hebben als één overheid geen gezamenlijk beeld op grondwateronttrekkingen waarop we willen en kunnen sturen.*

Notitie - Lessen ‘grondwateronttrekkingen in beeld’ #hoedan

1. Intro

De afgelopen twee jaar (medio 2022- medio 2024) heeft het Waternetwerk Veluwe zich verdiept in de vragen: *Hebben we als overheden de grondwateronttrekkingen wel in beeld?; Wat is er voor nodig om ze wel in beeld te krijgen (en te houden) en wanneer zijn we tevreden?* Nadat we de onttrekkingen in beeld hebben, kunnen we de vraag beantwoorden: in welke richting willen we en in welke mate kunnen we als één overheid het grondwaterverbruik sturen?

De onttrekkingen in beeld hebben, is van belang om inzicht te hebben in relatie tot droogte, verdroging en klimaatverandering. De stroom grondwateronttrekkingen maken onderdeel uit van de (grond)waterbalans, naast neerslag, waterafvoer via het oppervlaktewatersysteem en verdamping. De ‘Case Putten’ is een katalysator geweest, gecombineerd met andere (beleids)ontwikkelingen¹ die het belang van de ‘feiten op een rij’ wat betreft aantal/omvang grondwateronttrekkingen onderstrepen. Met deze notitie ronden we als Waternetwerk Veluwe deze case en traject om grondwateronttrekkingen beter in beeld te krijgen af en n beogen daarmee waardevolle input te leveren voor diverse beleidstafels en (management)programma’s.

Terminologie: Soorten grondwateronttrekkingen

We maken onderscheid naar verschillende categorieën grondwateronttrekkingen – van grootverbruikers naar klein: drinkwater (Vitens), industriële toepassingen (bedrijven), beregening voor de landbouw, bronbemaling (bouwwerkzaamheden), sanering grondwaterverontreiniging, noodvoorziening en overige kleine onttrekkingen (bv. beregening tuinen/percelen van particulieren, vijvers vullen).

Onttrekkingen in beeld

Hier verstaan wij onder dat de registraties van vergunningen en meldingen op orde zijn bij het bevoegd gezag op basis van bestaande beleidsregels. En ook dat er een gezamenlijk beeld is - als één overheid - over aantal, omvang en locaties van deze grondwateronttrekkers. Als essentieel vertrekpunt voor een gesprek over visie, handelingsperspectief en sturing.

Door een recent aantal drogere jaren is de behoefte ontstaan om de grondwateronttrekkingen beter in beeld te krijgen. Nu water een schaarser goed wordt, ontstaat ook een nieuw verschijnsel, nl. [waterbedeffect](#): *als een bedrijf geen drinkwater kan krijgen van Vitens vanwege schaarste en beleid, gaat een bedrijf via een vergunning van het waterschap zelf grondwater onttrekken, of vice versa, zonder dat waterschap of Vitens of provincie dat van elkaar weet.*

Daarom kom je op de vraag #hoedan: om overzicht te krijgen in samenspel tussen bevoegde gezagen. En de vervolgvraag: en wat vinden we ervan? Hoe gaan we – als één overheid – hiermee verder? Die is niet los te zien is van de vraag #waartoedan: hoe de informatie te waarderen en

¹ Zoals Kamerbrief Water en Bodem Sturend en grondwatervraagstuk in Rijn Oost, rekenkameronderzoek.

wat het handelingsperspectief vervolgens is. Voor meer grip op de onttrekkingen en herstel natuurlijk systeem.

In deze notitie benoemen we de belangrijkste constatering en lessen over de grondwateronttrekkingen in beeld krijgen (en houden). Met een onderscheid naar de situatie gemeente Putten en voor de hele Veluwe. We gaan in deze notitie niet in op waartoe.

Hieronder beschrijven we: hoe zijn onttrekkingen geregeld, de bevindingen in de case Putten, lessen voor opschaling en afrondende acties.

2. Hoe zit het: versnipperde registratie en dus inzicht

Iedereen weet een deel van de puzzel rondom bevoegdheden, taken en registratie van grondwateronttrekkingen. Het gezag over grondwateronttrekkingen is namelijk wettelijk verdeeld. Ook speelt dat niet alle onttrekkingen (deels in het verleden) vrijgesteld zijn/waren van melding of registratie. Dat maakt in de basis al dat er geen sprake is van “één overheid” die totaal overzicht zicht heeft, als dat al nodig en haalbaar is.

Hieronder een korte toelichting op: 1. Wat wordt wel en niet geregistreerd door welk bevoegd gezag. 2. De mate van registratie, mede op basis van de ervaringen in de gemeente Putten.

Ad. 1 Wat door wie?

Het bevoegde gezag voor grondwateronttrekkingen is verdeeld over waterschap en provincie. De provincie is bevoegd gezag voor de grote industriële grondwateronttrekkers (>150.000 m³/jaar), de openbare drinkwatervoorzieningen en de open bodemenergiesystemen. Voor de overige grondwateronttrekkingen is het waterschap bevoegd gezag. Alleen meldingen en vergunningen vanaf een bepaalde omvang en doelen worden door waterschap of provincie geregistreerd op basis van beleidsregels in de Waterschapsverordening respectievelijk Provinciale Omgevingsverordening.

Ad. 2 Mate van registratie

Op basis van de case Putten hebben we gezien:

- Zijn de cijfers op orde, compleet en actueel? Nee, een inhaalslag is gemaakt vooral door het waterschap.
- Waterschap en provincie hanteren hun eigen registratiesysteem, wat het uitwisselen en gezamenlijk inzicht ontwikkelen bemoeilijkt en zoals voor Putten bijna handmatig moest gebeuren. En wat wordt geregistreerd? Naast vergunde hoeveelheid wordt het daadwerkelijke verbruik lang niet altijd gevraagd/gemeld. In principe is het de bedoeling dat vanaf 2022 alle vergunningen en meldingen in de Basisregistratie Ondergrond worden vastgelegd². Dat kost tijd en capaciteit.

² BRO, domein Grondwatergebruik: ‘alle vergunnings- of meldingsplichtige vormen van grondwatergebruik, grondwateronttrekkingen en infiltraties (ongeacht gebruiksdoel of grootte) en bodemenergiesystemen (tot maximaal 500 meter diep) vallen onder dit domein.’

- De onderlinge uitwisselbaarheid van de gegevens kent software-technisch én juridisch beperkingen. Met een verwerkingsovereenkomst tussen overheden zou dat laatste getackeld kunnen worden.
- Erfenissen uit het verleden: overdracht van dossiers van provincie naar waterschap in het verleden is niet altijd goed gegaan/geeft hiaten (zie kader historie). Daar hebben we mee te dealen.

Historie registratie provincie-waterschap

Voorafgaand aan de ingang van de Waterwet in 2009 waren de provincies bevoegd gezag voor de grondwateronttrekkingen. Vanaf 2009 is die bevoegdheid verdeeld tussen provincies en waterschappen, waarbij de categorieën drinkwater, industriële toepassingen van meer dan 150.000 m³/jaar, en open bodemenergiesystemen bij de provincie zijn belegd. De overige categorieën zijn sindsdien bij de waterschappen belegd. Voorheen maakten de provincies elk beleidsmatige keuzes of, en zo ja welke, onttrekkingen, waren vrijgesteld van de plicht zich te melden. Met de gedeeltelijke overgang van de bevoegdheid over de grondwateronttrekkingen is die beleidsmatige keuze sindsdien ook aan de afzonderlijke waterschappen, voor de onttrekkingen die onder hun bevoegdheid vallen. Deze beleidsmatige keuzevrijheid bracht met zich mee dat er een minder eenduidig beeld is ontstaan in de regelgeving, toetsing en registratie van grondwateronttrekkingen, en daarmee ook een minder eenduidig beeld hoeveel grondwater daadwerkelijk wordt onttrokken.

3. Bevindingen Case Putten

Context en aanleiding

In de gemeente Putten werd in de drogere jaren sinds 2018 verdroging door inwoners geconstateerd. De beken waren minder watervoerend dan vroeger. Een vermoeden bestond dat de grondwateronttrekkingen daar de oorzaak van zouden kunnen zijn. Om inzicht te krijgen in de geconstateerde situatie en vermeende veroorzakers voor de gemeente Putten is het afgelopen jaar:

- Een gemeentelijke waterbalans opgesteld;
- Een overzicht van de bekende industriële grondwateronttrekkingen opgesteld;
- Een actualisatieslag gemaakt wat betreft registraties van vergunningen en meldingen voor industriële onttrekkingen bij het waterschap en provincie, en dat is gedeeld en gecheckt met gemeente, Vitens en Omgevingsdienst Veluwe.
- Een Lokaal initiatief is gestart onder de naam DAPper – Droogte Aanpak Putten en Ermelo om een droogteaanpak concreet aan te jagen.

Hieronder gaan we nader in op het overzicht grondwateronttrekkingen.

Grondwateronttrekkingen in beeld in Putten? Ja, vooral industrie!

- De onttrekkingen t.b.v. *drinkwater* (Vitens) zijn via de provinciale vergunningen goed geregistreerd en in beeld.
- De vergunningen en meldingen voor *permanente industriële grondwateronttrekkingen* zijn nu voldoende in beeld. De lijst van vergunningen/meldingen in de gemeente Putten is

op orde en waterschap, provincie en gemeente zijn samen tot een compleet beeld gekomen. Dat kon omdat het een beperkt aantal betrof.

- *Overige grondwateronttrekkingen* – grofweg in beeld

De andere soorten grondwateronttrekkingen zoals beregeningen voor agrarisch gebruik, overige kleine onttrekkingen en tijdelijke bronneringen zijn grofweg/gedeeltelijk in beeld. Voor nadere toelichting verwijzen we naar het rapport opgesteld door Tauw waarin een waterbalans is opgesteld en zicht wordt gegeven op handelingsperspectief “Gemeente Putten case grondwater”, december 2022.

Wat was nodig aan proces en financiën?

Welke kennis/data (a) is benut en wat vroeg dat aan inzet (b)?

- a. *Per categorie, welke data en kennis is gebruikt?*

- Categorie Drinkwater: de gegevens heeft Vitens en de provincie in beeld, zowel vergunt als daadwerkelijk verbruik.
- Categorie permanente industriële onttrekkingen: aanpak via twee sporen.

Het in beeld krijgen via twee complementaire sporen werkte goed:

- Via het spoor van de vergunningen/melding registratie (data waterschap en provincie) en samen langslopen wie welke onttrekker in beeld heeft, met welke vergunning/melding. Dit is een gedetailleerde aanpak en kon omdat de lijst (ca 20 bedrijven) beperkt was.
- Via het spoor van de waterketen-RWZI.
Dit betreft een globalere verkenning voor het RWZI-verzorgingsgebied Harderwijk-Ermelo-Putten. Via geregistreerde lozingsgegevens zijn de waterstromen op de RWZI (bedrijfslozingen, huishoudelijk afvalwater en rioolvreemd water) verbonden aan de geregistreerde onttrekkingshoeveelheden van grondwater e/o drinkwater. Waar geloosd wordt, wordt water gebruikt: óf drinkwater(kwaliteit) via Vitens óf grondwater met een eigen systeem (vergunning waterschap/provincie). Deze verkenning wordt momenteel in opdracht het ambtelijk/bestuurlijk overleg Gelderse waterschappen uitgevoerd. Een verslag vanuit de provincie Gelderland wordt nog verwacht.

Constatering: Beide sporen gecombineerd leverden een eenduidig en compleet beeld op voor Putten.

- Categorie met meldingsplicht

Dit betreft beregening voor agrarische doeleinden en overige kleine onttrekkingen. Voor deze categorieën is niet alle data in beeld. Er zijn wel – naast de geregistreerde onttrekkingen -schattingen vanuit onderzoeken. In de case Putten is geen extra inspanning gezet op het beter inzicht krijgen in agrarische en overige kleine onttrekkingen die vanwege categorie of omvang zijn vrijgesteld van meldplicht.

De vraag is hoeveel inspanning nodig is en wat die extra inspanning gaat opleveren aan meer inzicht en handelingsperspectief i.r.t. het verwachte onttrekkingshoeveelheid en op welke subcategorieën je wilt richten (alle of specifieke subgroepen als periodieke grondwateronttrekkingen voor agrarische doeleinden, tijdelijke bronneringen, saneringen en overige klein). Wetende dat het om veel locaties gaat. Ook is visie nodig wat je als overheid wilt doen met die gegevens en inzichten.

Overigens is de provincie Gelderland dit najaar met de Gelderse waterschappen en Vitens gestart met het opstellen van een overzicht voor alle categorieën van onttrekkingen op hoofdlijnen (op basis van data, schattingen, onderzoeken) en te bepalen welke inspanningen nog haalbaar en zinlijk zijn per categorie. Een basisdocument voor diverse beleidsontwikkelingen en toelichting aan maatschappelijke partijen en bestuurders.

- Voor alle categorieën geldt: lokaal kennisnetwerk benutten is waardevol. Naast data is een ander type kennis ook relevant gebleken: kennis over de bedrijven bij waterschap, Vitens, gemeente, Omgevingsdienst. Vitens voor het drinkwaterverbruik. De Omgevingsdienst voor van welke bedrijven je waterbehoefte verwacht voor hun productieprocessen (welke bron wordt gebruikt?), maar zij heeft weer geen inzicht in vergunningen. Deze finetuning is echter geen standaard actie van het waterschap/provincie/Omgevingsdienst. Maar vraagt wel coördinatie om te voorkomen dat accountmanagers, toezichthouders en anderen na elkaar bij een bedrijf op de stoep staan. Daarnaast ontbreekt het aan capaciteit, weerhoudt (het beeld over wat wel en niet mag binnen) de AVG (zie opmerking hierna), kent men elkaar niet, en/of er ligt geen opdracht/taak.

b. Wat was de benodigde investering case Putten- vooral inzet waterschap

De grove inschatting is dat het hele traject van alle partners tezamen in totaal 50-60 dagen inzet heeft gevraagd. Het waterschap heeft meerdere disciplines (hydrologen, VTH mensen, accountmanager bedrijven) ingezet voor de actualisatieslag in de gemeente Putten. Ook van de andere bevoegde gezagen en spelers vroeg het enige tijdsinzet voor overleg en "huiswerk" voor de case Putten. En inzet van een projectleider, vanuit de gemeente. De inschatting is dat alle inzet bij elkaar ca 50-60 dagen heeft gevraagd: totaal waterschap (15-20 dagen), provincie (ca 10-15 dagen) en gemeente (ca 10 dagen, los van proces DAPper), inzet anderen uit het netwerk (ca 15 dagen) samen. Daarnaast externe financiering opdracht Tauw en voor RWZI Arcadis.

Doorlooptijd van de case Putten (rapportagetraject Tauw) was juni 2022-december 2022. In 2023 en 2024 was doorlooptijd nodig om de uitkomsten te delen, agenderen en doorgronden. De verkenning RWZI Harderwijk liep van november 2023-augustus 2024 (zit nu in afrondingsfase).

Constateringen

- *Onttrekkingen goed in beeld krijgen en houden is niet structureel geborgd met een gecoördineerd en rolbewust samenspel.*
 - o De uitwisseling tussen en samenspel als één overheid richting bedrijven is afhankelijk gebleken van een aantal gedreven individuen en/of vragen (bewoners, bestuurders, ambtenaren). Uitwisseling en samenspel als één overheid gaat niet vanzelf. Gebleken is dat een mix van een opdracht (zie BOGW) c.q. externe vraag (gemeente Putten/bewoners), procestrekkers ad hoc wel helpt, en ook weer kan ondersneeuwen.
 - o Grotere bewustwording van overheden in invulling van rol en taak in grondwaterbeheer en relatie hierin onderling (bevoegd gezag, adviesrol, kennispartner, e.a.).
 - o Coördinatie. Voor een structurele aanpak is een opdracht, een programma-aanpak, vertaling naar werkplannen en werkprocessen nodig, steun van

management én “werkmores”, dat eenieder andere partners actief informeert en betreft. Wie neemt die taak op zich?! Welke afspraken worden gemaakt (tussen waterschap en provincie)?

- Wat betreft toezicht is er onderling (provincie, waterschap, OD) nu ad hoc beter contact. Maar dit is niet geborgd in programma's, werkplannen, takenpakketten en/of samenwerkingen geborgd.
- De Omgevingsdienst Veluwe heeft nu geen rol want opdracht van gemeenten gericht op (kansen voor) drinkwaterbesparing/onttrekkingen grondwater. Omgevingsdiensten zouden een rol kunnen spelen op het thema (grond/drink) water. Met de juiste opdracht aan Omgevingsdiensten en goede proces- en communicatie afspraken tussen Omgevingsdiensten Gemeenten en waterschappen kan de informatie behoefte met betrekking tot grondwateronttrekkingen beter inzichtelijk worden gemaakt. Het waterschap zal het initiatief nemen om de mogelijke rol en randvoorwaarden met name rondom de VTH-taken inzichtelijk te maken.
Verder lijken er regionale verschillen tussen rolopvattingen/invulling van gemeenten als opdrachtgever richting Omgevingsdiensten tussen OD Vallei en OD Veluwe.

- *Waardevolle kennisuitwisseling en sterker netwerk*

De sessies rondom de case Putten en Onttrekkingen in beeld krijgen bood de gelegenheid om elkaar als medewerkers van het waterschap, provincie, gemeente, Vitens en omgevingsdienst te informeren over allerlei ontwikkelingen en acties rondom grondwateronttrekkingen op diverse schaalniveaus (gemeente, Noord-Veluwe, Veluwe, provincie, waterbeheergebied, Rijn Oost). Slechts enkele mensen hebben overzicht en zien samenhang.

- *Industriële onttrekkingen en waterverbruik krijgen al meer aandacht, versterking mogelijk.*

Vitens, waterschap en provincie hebben in hun reguliere taken en beleid al veel meer aandacht om het waterbewustzijn bij bedrijven en waterbesparingskansen te stimuleren. Met een afwegingskader voor nieuwe leveringen door Vitens en in ontwikkeling bij het waterschap, met actiever benutten van waterbesparingsplannen (lees: inzicht in waterverbruik) gekoppeld aan vergunningen, met Waterscans, het Gelderse netwerk van grootverbruikers Waterkoplopersgroep provincie Gelderland.

We zien kansen om dit te versterken *gericht op waterbesparing/circulariteit* én inzicht in verbruik en onttrekkingen. Vanuit (economische) noodzaak (schaarste) danwel kans/link met energiebesparing en duurzaamheid (CSR). Dit vraagt om nauw samenspel tussen het waterschap m.n. (accountmanager+VTH), Vitens en Omgevingsdienst (met opdracht gemeenten) en voor de grote onttrekkers- de provincie.

- *De vluchtheuvels*

We constateren een aantal vluchtheuvels: argumenten om niet (te diep) in het onttrekkingen dossier te duiken en in actie te komen. Zoals:

- *Onterechte argumenten zoals “Gegevensuitwisseling tussen overheden mag niet van de AVG”.*

Dat bleek bij navraag net anders te liggen: bepaald type bedrijfsgegevens zijn openbaar. Met een verwerkingsovereenkomst tussen waterschap, provincie en gemeenten is meer uitwisseling van gegevens mogelijk. Zo’n overeenkomst is er nu niet. Dit nog los van technische uitwisselbaarheid (software en handmatig). Én het goed benutten van landelijke registratie in BRO.

- *Afhouden: “Daar ben ik niet van/geen bevoegd gezag/geen opdracht/geen tijd”.*
Het succes van de Case Putten zat hem ook in mensen die het wel als hun verantwoordelijkheid zagen vanuit hun organisatie en Goed Bestuur en Omgevingswet.

- *Ontwijken lastige stappen: “We willen geen bedrijven pesten, vrijwilligheid voorop”. Of: “Het is complex, precair, liever niet in mengen”.*
Vingerwijzen en bedrijven beperken is niet populair bij bestuurders. Vermeende veroorzakers van droogte (of de andere kant wateroverlast) maar gebeurt in de praktijk wel veel. Mede door de case Putten realiseren we meer dat onttrekkingen niet alleen grondwater(beheer) betreft maar raakt de hele waterketen (lozingen), ruimtelijk beleid (vestiging/uitbreiding), economie en duurzaamheid (rapportage CSRD incl. water).

- *Gebrek aan of onbekendheid met een gezamenlijk visie op een gewenste richting.*
Er blijkt een gemis danwel onbekendheid met een heldere, gezamenlijke koers wat betreft grondwateronttrekkingen op de Veluwe³. #waartoe

4. **Lessen voor opschaling voor grip op grondwateronttrekkingen**

Hieronder beschrijven we de belangrijkste lessen en kansen voor opschaling. Want niet alleen in Putten leeft de behoefte en noodzaak aan meer grip op grondwateronttrekkingen.

1. *Onttrekkingen in beeld krijgen via het spoor registratie en uitwisseling tussen bevoegde gezagen is waardevol gebleken én arbeidsintensief én vraagt om structurele coördinatie tussen de bevoegde gezagen.*

Vele datasets moeten vooralsnog handmatig worden vergeleken. Een verwerkingsovereenkomst tussen bevoegde gezagen kan juridische hobbels (AVG) slechten. En structurele afspraken over dit samenspel: wie coördineert?!

³ *Vergelijken tussen waterschappen kan niet*

Omdat er nog altijd een keuze is in beleidsvrijheid bij de afzonderlijke waterschappen om grondwateronttrekkingen wel of niet te melden bij het bevoegd gezag, en er diezelfde beleidsvrijheid is om de daadwerkelijk onttrokken hoeveelheid grondwater wel of niet te moeten opgeven. Door die verschillen in registratie kan er niet zonder meer een vergelijk worden gemaakt tussen, dan wel afgehele conclusies worden getrokken over, een bepaalde categorie onttrekkingen in het ene waterschap t.o.v. het andere waterschap. Daarbij zijn er tussen de waterschappen verschillen in de grondwaterbalans, dat ook op grond daarvan niet zonder meer een vergelijk kan worden gemaakt in het (mogelijke) effect van grondwateronttrekkingen.

2. *Via de vergelijking van de vergunningen (voorkant) en lozingen (achterkant) is een betrouwbaar beeld te krijgen van de grondwateronttrekkingen voor die categorieën van onttrekkingen waar water een rol heeft in het (bedrijfs)proces en niet opgenomen wordt in een product.*
3. *Maak voor andere regio's/gemeenten eerst via RWZI's en waterketen een grove inventarisatie van lozingsvergunningen en duidt "witte" vlekken. Afhankelijk van deelgebied/aantal vergunningen en capaciteit kan een finetuning slag worden gemaakt om beter inzicht in onttrekkingen te krijgen.*
4. *Er zijn genoeg beschikbare knoppen om zicht te houden op onttrekkingen en te bewaken.*

Gericht op in beeld krijgen en houden op basis van bestaand instrumentarium en uitgaande van bestaande beleidsregels:

- Regulier VTH instrumentarium, op basis van bestaande beleidsregels goed benutten: prioritering, capaciteit en registratiesystemen (inclusief uitwisseling via een verwerkingsovereenkomst).
- Een programmatische aanpak. Zowel binnen als tussen bevoegde gezagen waterschap, provincie en in samenspel met Vitens, en mogelijke rol omgevingsdienst i.r.t. meldingen en vergunningen.

Gericht op (indirecte) bijsturing:

- Adviesrecht bij vergunningaanvragen waar water (mogelijk) een rol speelt
- Signaleren naar elkaar als één overheid: In een vroeg stadium alle partijen betrekken.
Voorbeeld Vitens en waterschap (Viten kan wel drinkwater leveren maar waterschap/gemeenten heeft geen ruimte meer op afvalwaterketen voor lozingen – dus geen vergunning!, of vv).
- Waterbesparingsplannen via vergunningen van provincie en waterschap. De waterbesparingsplannen is een bestaand instrument dat vooral inzicht geeft in waterverbruik (en de benodigde kwaliteit), maar dit instrument wordt niet actief benut. Als bewustwording en stimulering.
- Omgevingsverordening en -vergunning.
- Grondwaterheffing (provincie), riool- en lozingsheffingen door gemeenten/waterschap. Als financiële prikkel:
- Werkmoes en waardering voor dit werk: Vertaling naar de praktijk van de grondbeginselen van de Omgevingswet en "Algemene beginselen van behoorlijk bestuur" (Set van geschreven en ongeschreven regels in contact tussen overheid en burgers/bedrijven biedt ruimte om sturen en te motiveren).

5. *We hebben als één overheid geen gezamenlijk beeld op grondwateronttrekkingen waarop we willen en kunnen sturen.*

Er is wel behoefte aan een gezamenlijke ontwikkelrichting van grondwateronttrekkingen (regels, registratie, toezicht) in de context van maatschappelijke opgaven en waterbalans, met een uitlegbare strategie voor verschillende categorieën gebruikers.

Die context (het waartoe) is óók nodig voor het goed in beeld hebben en houden. Met alleen registreren en een actueel beeld ben je er niet; waar wil je als één overheid op aan sturen wat betreft grondwateronttrekkingen? Hoe leg je het uit aan burgers en bedrijven, wat wel/niet en waar, wanneer en waartoe? Hier ligt vooral een rol voor waterschap en provincie om als primaire bevoegde gezagen om die in samenspel met gemeenten, Omgevingsdienst en Vitens te ontwikkelen.

5. Afronding

Met deze notitie rondt het Waternetwerk Veluwe de “Case Putten onttrekkingen in beeld” af. En roept op om de inzichten en lessen te bespreken in reguliere beleidsprocessen. Betrokken spreken af deze notitie te agenderen in de eigen organisaties, op diverse beleidstafels en bij het management om bij te dragen aan borging en randvoorwaarden voor het in beeld hebben en houden van grondwateronttrekkingen. Daarnaast zullen de volgende acties ter afronding en overdracht worden uitgevoerd.

➔ Vervolgacties voor de gemeente Putten korte termijn:

Voor meer info: Jan Jaap van den Hoek (gemeente Putten) en Simon Troost.

- Er komt een provinciale notitie over de uitwerking verkenning RWZI Harderwijk-Ermelo-Putten (opdracht vanuit het BOGW⁴) die met de gemeente Putten/op de Noord Veluwe werkregio wordt besproken. Mede afhankelijk van de uitkomsten van de lopende verkenning waterrotonde Nijkerk, met een link naar de waterketen in Putten.
- De kennis en lessen worden gedeeld in het DAPper overleg. Bij vervolgprojecten (denk aan waterrotonde) wordt de lokale overleggroep weer ingezet.

➔ Afgesproken acties spelers:

- Verkennen van de mogelijke rol van de Omgevingsdienst (Veluwe) op het gebied van VTH en samenspel met het waterschap. *Actie gemeenten en waterschap.*
- Het belang van waterketeninnovaties (technisch, procesmatig) faciliteren en stimuleren o.a. agenderen in het ZON3 programma. *Actie Waterschap en Vallei & Veluwe Klimaatbestendig.*
- Stimuleren waterbesparing industrie. *Actie Vallei en Veluwe Klimaatbestendig.*
- Verkennen Kaart waterbeschikbaarheid industrie. *Actie waterschap.*
- Afwegingskaders afstemmen. Vitens heeft al een afwegingskader. *Actie waterschap, provincie.*
- Initiatief nemen om een *bestuurlijke benen op tafel sessie/werkbezoek grondwateronttrekkingen begin 2025*. Om deze lessen en inzichten en nadere ontwikkelingen zoals wateraccu, waterrotundes en onttrekkingen te delen en agenderen. *Actie Waternetwerk Veluwe.*
- Watervraag onderdeel laten zijn van watertoets 2.0 / ‘weging van het waterbelang’ in omgevingswet. Breng watervragers vroegtijdig in de planfase in beeld. Waar /In welk gebied kunnen we in de planfase / RO-spoor watervragers nog toelaten of waar is

⁴ Bestuurlijk Overleg Gelderse Waterschappen met de provincie.

schaarste (wat is niet/wek toelaatbaar o.b.v. draagkracht van systeem). Waar kan een gebied wel/ niet nieuwe watervragers erbij hebben. *Actie Waterschap*.

Uiteraard zal het Waternetwerk de ontwikkelingen actief blijven volgen en voeden.